

BIKAS FOCUS OP NEPAL

TIJDSCHRIFT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING IN NEPAL
Driemaandelijks tijdschrift van BIKAS Association vzw
Vol.34 n°4 - oktober / november / december 2023
Afgiftekantoor GENT-X Erkenning : P206908

"Leer een nieuwe taal en krijg een nieuwe ziel"

(Tsjechisch spreekwoord)

NOOIT TE OUD OM TE LEREN

Foto: Smarika Limbu

Bovenstaand Tsjechisch spreekwoord indachtig gooien we in dit tijdschrift alles op onderwijs.

Met uitzondering van de twee waterprojecten – Mane Vigur en Dorje Ghyang – staan er enkel scholen in de kijker onder het hoofdstuk 'Onze Projecten'.

Tijdens haar recent verblijf in Nepal bezocht onze voorzitter Betty Moureaux alle Haku scholen. Het werk van CEPP is een belangrijke bijdrage aan het succesverhaal van deze platelandsscholen. De gedrevenheid van de leerkrachten en de betrokkenheid van de ouders bij het leerproces zijn hierbij de belangrijkste spelers.

Ook werd er een blitzbezoek gebracht aan de school van Mallaj en Betty zag dat het goed was.

In Bhadure wordt er nog deze maand begonnen aan de bouw van een extra verdieping op het bestaande schoolgebouw van de Pokra school.

In dit tijdschrift kan je ook een eerste artikel lezen in een reeks over de samenwerking tussen Bikas en de Arteveldehogeschool, waarin Lut De Jaegher schrijft over het bundelen van krachten voor beter onderwijs in Nepal.

En Carine Verleye, bestuurslid van Bikas, schrijft in haar bijdrage in 'Van School tot School' over het belang van lezen, schrijven en de taal in het algemeen. Op de volgende bladzijde laat ze ons alvast van dichterbij kennismaken met de Nepalese taal die, hoe onwaarschijnlijk het ook klinkt, ergens verwant is met Europese talen.

Alvast veel leesplezier.

Irene Van Driessche, redactieverantwortelijke.

NOOIT TE OUD OM TE LEREN

NET ALS HET NEPALI BEHOREN NEDERLANDS, ENGELS OF FRANS TOT DE INDO-EUROPESE TALEN.

De Indo-Europese talen vormen een groep van wel 400 verwante talen, waar ook bijvoorbeeld het Grieks, het Iers, het Russisch en het Perzisch toe behoren. Taalverwantschap betekent dat er qua klanken, woordvorming en zinsbouw overeenkomsten bestaan tussen deze talen en dat ze wellicht een gemeenschappelijke voorouder hebben. Migratie is van alle tijden en door die volksverhuizingen gingen talen zich min of meer zelfstandig en onafhankelijk ontwikkelen en steeds meer van elkaar verschillen.

Elke taal heeft een eigen schriftstelsel waarmee de klanken weergegeven worden. Het woord 'alfabet' komt uit het Grieks: alfa en béta zijn er de eerste letters. Elk alfabet heeft een verschillend aantal letters: het Nederlands 26, het Hawaïaans 12 en het Amhaars, dat in Ethiopië gesproken wordt, meer dan 200!

En wat met het Nepali?

Dat is nog een heel ander verhaal!
Maak kennis met het Devanagari:

अ	आ	इ	ई	उ	ऊ	ए	ऐ	ओ	औ	ऋ
a	aa	i	ii	u	uu	e	ai	o	au	R

क	ख	ग	घ	ङ	च	छ	ज	झ	ञ	ट	ठ
k	K	g	G	q	c	C	j	J	z	tw	Tw

ड	ढ	ण	त	थ	द	ध	न	प	फ	ब	भ	म
dw	Dw	nw	t	T	d	D	n	p	P	b	B	m

य	र	ल	व	श	ष	स	ह
y	r	l	v	x	sw	s	h

Bron: <http://thepolyglotexperience.blogspot.be/>

Het Devanagari is een zogenaamd 'abugida', een schriftstelsel dat behoort tot de Brahmische schriften die teruggaan tot de 3e eeuw in India. In dit type schrift zijn de belangrijkste tekens de medeklinkers. Het symbool van zo'n medeklinker wordt een beetje veranderd volgens de klinker die erop volgt. Het symbool verwijst op die manier naar een lettergreep, een combinatie van een medeklinker en een klinker zoals bijvoorbeeld 'ne' of 'na'. Dat merk je goed aan het eerste symbool in de volgende woorden:

नेपाल Nepal

नमस्ते Namaste

Het Devanagari wordt onder de regel geschreven en kent geen hoofdletters of kleine letters, het is een fonetisch schrift, wat wil zeggen dat elke klank steeds weergegeven wordt met hetzelfde schriftteken. Het Devanagari wordt van links naar rechts geschreven.

Hoe anders is het om Engels te leren (lezen en schrijven)!

Daarover kan je meer lezen op pagina 14 van dit zelfde tijdschrift, in de rubriek Van School tot School.

Carine Verleye

DE AARDE BEEFDE

Tijdens de nacht van vrijdag 3 november beefde de aarde in het westen van Nepal in de dunbevolkte regio rond Jajarkot, niet ver van de grens met Tibet. Met een

foto: AFP

kracht van 5,6 op een diepte van 18 km werd de beving gevoeld tot in de Indiase hoofdstad New Delhi, op zowat 500 km afstand. Door de schok ontstonden aardverschuivingen waardoor de wegen door rotsblokken werden geblokkeerd. Door de ligging was het moeilijk voor de hulpdiensten om ter plekke te komen. De lokale autoriteiten vreesden voor honderden slachtoffers. Nepal ligt bovenop een breuklijn en wordt vaker getroffen door aardbevingen. Deze aardbeving is de dodelijkste sinds de twee zware bevingen van 2015 toen 9000 mensen het leven verloren.

Minstens 157 doden en 400 gewonden is het trieste resultaat. Twee dagen na de beving werd de zoektocht naar overlevenden gestaakt. De Nepalese regering beloofde de slachtoffers financieel te ondersteunen. Ze zullen ook gratis medische verzorging krijgen in de openbare ziekenhuizen. De regering zal eveneens tijdelijke opvang voorzien voor ontheemde families. De wederopbouwwerkzaamheden zullen starten wanneer de verdeling van de hulpgoederen voltooid is. Ook internationale hulp wordt aanvaard.

NOG GEEN MOOIE KALENDER 2024?

Aan kalenders voor het nieuwe jaar zal er zeker geen gebrek zijn, maar zijn het ook mooie kalenders? Bij Bikas kan je alvast terecht voor een pracht-exemplaar. Voor slechts 15 euro krijg je niet alleen iedere maand een mooie foto van Nepal te zien, maar je steunt ook meerdere Bikas projecten zoals de scholen van Haku en Bhadure en het Dorje Ghyang waterproject.

Wil je zo'n prachtkalender in je brievenbus krijgen, stuur dan een mailtje met je gegevens naar betty@bikas.be. Je betaalt 15 euro per kalender, plus de verzendingskosten: 4,20 euro voor 1 kalender en 7 euro tot maximum 4 kalenders. Je kan het verschuldigde bedrag storten op het rekeningnummer BE55 0011 5790 3144 met de vermelding 'Haku 2024'. (Dit rekeningnummer enkel gebruiken om een kalender te bestellen.)

KORT

VIERING NATIONALE FEESTDAG NEPAL

Ook dit jaar werd BIKAS uitgenodigd op de receptie ter gelegenheid van de Nationale Feestdag van Nepal. Dit wordt gevierd op 19 september omdat op die dag in 2015 de grondwet werd goedgekeurd. Die grondwet voorzorg de overgang van een constitutionele monarchie naar een federale republiek. In Nepal is 19 september nu een vrije dag geworden.

Wij werden op 20 september uitgenodigd door de ambassadeur van Nepal, H.E. Gahendra Rajbhandari, die ons dit jaar verwelkomde in het prachtige decor van het Brusselse stadhuis.

Hij uitte zijn dank aan allen die zich inzetten voor Nepal en hij inviteerde ook iedereen om zijn land een bezoek te brengen. Die uitnodiging werd geïllustreerd door Nepalese zang en dans, afgewisseld met een boeiende powerpoint presentatie.

Voor ons was het ook een moment van networking. We ontmoetten opnieuw mevrouw Els Van Hoof, parlementslid, die we in 2018 ook al mochten verwelkomen op onze Nepaldag in Heverlee. Ook de voorzitter van de Nederlandse Nepalverenigingen kwam zich verblijden met onze Bikas delegatie.

Het is een mooie en heel verzorgde avond geworden en voor wie het echt wil weten, ja hoor, ook de hapjes waren op niveau.

Peter David en Dirk Logghe

MIJMERINGEN VANOP EEN BERG... DE CHOLATSE

Bergen, zo ver het oog reiken kan. Wolven plakken als een schilderijtje tegen hun flanken. De zonnestralen verwarmen maar de bitterkoude wind zorgen dat ik diep in mijn dikke donzen jas kruip.

Hoezeer het genieten is van het adembenemend zicht op Everest, Lhotse en nog een 8000er, de Cho Oyu, toch kan ik hier niet blijven staan. Gunther is de laatste om de top te beklimmen, Benoit, Wouter en Daan staan hier te wachten, moe maar tevreden. Stef roept nog laatste aanmoediging naar Gunther maar waar is Maarten? Hij lijkt nergens meer te bespeuren terwijl we de lange kam van de Cholatse voor ons hebben liggen. Gunther laat weten dat hij hem al geruime tijd niet meer heeft gezien, waarschijnlijk is hij teruggekeerd, maar zonder radio. Dawa Dorje, die in kamp 1 zit te wachten, laat weten dat Maarten nog niet is aangekomen. Ik besluit onmiddellijk af te dalen en op zoek te gaan naar hem en neem de radio van Gunther mee.

De afdaling is dubbel genieten van de route die divers is. Messcherpe graten met een zicht op de 2000m dieper gelegen valleien, torenhoge gletsjers en onstabiele rotsflanken. Het pad traverseert zijn hele kam om daarna steil af te dalen naar de col waar kamp 1 gelegen is.

Sneeuw en ijs gaan over naar rots passages die niemand echt leuk kan vinden. De rotsen liggen los en schuiven bij de minste aanraking. Het is afdalen over eieren want als het afdaaltouw een rotsblok boven je in beweging zet, kunnen de gevolgen ernstig zijn. Nergens op deze route mag je een fout maken. Zolang het touw het houdt, ben je in veiligheid maar een dag eerder had Stef aan den lijve ondervonden wat er kan mislopen. Tijdens een afdaling knapte zijn touw! Gelukkig had hij een extra beveiliging vastgemaakt aan een tweede touw die onmiddellijk zijn val kon stoppen.

We vragen aan de sherpa of hij naar boven wil komen en mee helpt zoeken naar onze missing yeti. Daan heeft mij ondertussen ingehaald in het afdalen en samen klimmen we voorzichtig verder af over rotsflanken tot we plotseling over de radio horen dat de verloren zoon in zicht is. Godzijdank, alles is ok. Hij had rond 6000m besloten terug te keren en had zijn tijd genomen om af te dalen.

Nog een keer slapen in kamp 1, de gletsjer veilig oversteken en dan zit deze expeditie er al op. Het was op en top genieten van de prachtige natuur die om elke hoek van een vallei weer net een ander zicht heeft. Soms glooiend over de bergflanken, soms met steile stenen treden tussen de rododendrons. De witte chorten met de ogen van Boeddha en de kleurrijke gebedsvlaggetjes, fleuren het pad op en vormen de perfecte plek voor nog eens een foto.

Enkele jaks staan te grazen, de lama smijt nog enkele takjes in het smeulende vuur van de afgelopen puja en een zoete geur verspreidt zich over het graslandschap... Nepal, je moet het beleven om het te geloven.

Sofie Lenaerts

HET DORJE GHYANG WATER PROJECT

In het gezelschap van Rajendra Lama, de lokale projectcoördinator en Guna, de ingenieur, bezocht ik vorige maand het Dorje Gyang waterproject. Na bijna vijf uren over een hobbelige weg heen en weer geschud te zijn, bereikten we in de voormiddag het Dorje Gyang dorp in het Kavre district.

We werden er hartelijk ontvangen door de afgevaardigden van het waterprojectcomité. Na de traditionele verwelcoming met bloemenkransen gingen we het project van nabij bekijken. Men nam ons mee naar het hoogste punt waar men bezig is met een watertank te bouwen. Men was met man en macht doende een grote put te graven waarin deze gemetselde tank moet komen. Het graven wordt serieus bemoeilijkt door de rotsachtige bodem.

Soms moet men de grote stenen eerst in stukken kappen alvorens men verder kan graven. Alles wordt met de hand gedaan, geen enkele machine komt eraan te pas. Op het hoogste punt van het dorp, naast de plaats waar de grote watertank zal komen, bevindt zich een kloostertje samen met enkele oude en nieuwe stoepa's. Speciaal voor de inzegening van dit waterproject werd er een puja gedaan, een boeddhistische gebedsstonde.

De ruim 10 km pijpleiding ligt al deels ingegraven, op zo'n 60 cm diepte. Zo voorkomt men dat ze beschadigd wordt, door bijvoorbeeld erover te rijden. Door de leidingen voldoende diep in te graven, voorkomt men ook vriesschade.

Een groepje mannen en vrouwen was bezig met het graven van een geul die over de straat loopt. Hier moeten ook nog leidingen komen te liggen. Op andere plaatsen werden vertakkingen aan de leidingen aangebracht. Er dient alleszins nog veel gegraven te worden...

Merktekens in de vorm van stokken zullen bovengronds aanduiden waar er leidingen lopen.

Men nam mij ook mee naar de twee bronnen, diep in de vallei, die voor de aanvoer

van het levensbelangrijke water zorgen. Van de twee bronnen, die op zo'n 100 meter van elkaar liggen met een hoogteverschil van 50 meter, loopt een buis naar een oud opvangreservoir dat men nog heeft kunnen recupereren.

Vlakbij dit reservoir is men volop bezig met de bouw van de waterzuiveringstank en een pomphuis. Hier zal de elektrische waterpomp komen die het water zo'n 315 meter omhoog tot aan het hoge waterreservoir moet pompen. De elektriciteit die vlakbij ligt, kan hierop aangesloten worden. Dat we nog stukken van het oude opvangreservoir kunnen gebruiken, zorgt ervoor dat de kosten voor dit project gedrukt kunnen worden. Misschien dienen we nog enkele kleine herstellingen uit te voeren maar we hoeven alleszins geen nieuw opvangreservoir te bouwen.

Voornamelijk de vrouwen komen mij bedanken dat ze eindelijk drinkbaar water zullen krijgen en niet meer telkens hun jerrycan moeten gaan vullen en op hun rug naar huis dragen. Dat zwaar werk zal voor deze vrouwen en ook voor vele kinderen binnen enkele maanden voltooid verleden tijd zijn. Ook de dorpschool zal binnenkort drinkbaar water hebben. Jammer dat de school

gesloten was. Het was vrijdagnamiddag en de leerlingen waren al naar huis vertrokken.

Naast de school en het kloostertje zullen nog 135 gezinnen drinkbaar water krijgen. Toen we met het project van start gingen waren er 101 gezinnen in het project gestapt, maar nu men ziet dat het project goed loopt hebben nog meer gezinnen gevraagd om aan te sluiten. Eerst hadden ze hun twijfels over het welslagen maar nu ze de vorderingen zien geloven ze er wel in. In het verleden is hen al dikwijls veel beloofd zodat het niet verbaast dat ze nu hun twijfels hadden.

Hoe we dit financieel gaan oplossen moeten we nog zien. Sowieso streven we er met Bikas naar dat er steeds 25 procent van de kosten door de lokale gemeenschap zelf wordt gedragen. Dit kan door een financiële bijdrage maar het kan ook door bijvoorbeeld een deel gratis arbeid te leveren.

Na het officiële bezoek krijg ik nog een heerlijke dal bhat voorgeschoteld en dan is het tijd om afscheid te nemen.

Er worden nog contactgegevens uitgewisseld om de communicatie in deze

afgelegen regio gemakkelijker te kunnen onderhouden. Hoe dan ook is de taal al een probleem. Niemand van de dorpeelingen spreekt Engels en schrijven is ook niet hun sterkste kant.

Maar als we geregeld foto's ontvangen kunnen we de werken opvolgen. Ook de informatie van de ingenieur en de lokale projectcoördinator zal ons helpen om alles in goede banen te leiden.

We kijken uit naar het vervolg van de werken. Met een beetje geluk zal er binnen een paar maanden drinkbaar water stromen in het Dorje Gyang dorp en kunnen we met een glas water toosten op de realisatie van dit project!

Wil je dit project mee helpen steunen, stort dan je gift op het rekeningnummer van Bikas BE32 2200 7878 0002 met de vermelding van 'Dorje Ghyang waterproject'.

Alvast bedankt voor jullie steun, Betty Moureaux, voorzitter Bikas

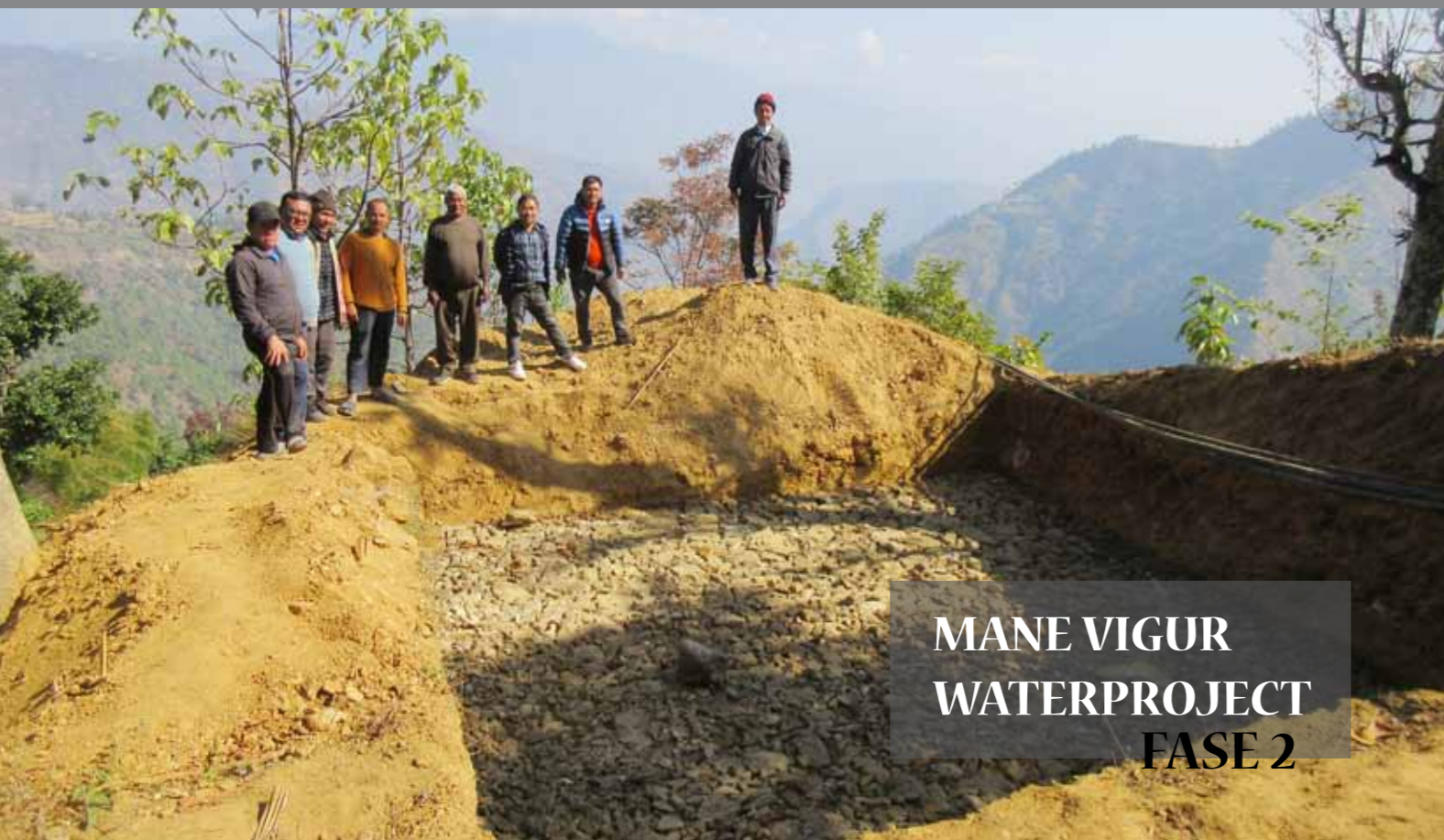
Meer foto's en filmpjes vind je op https://bikas.org/Dorje_Ghyang

CROWDFUNDING VOOR DORJE GHYANG

Op 27 oktober vertrokken The Belgian Yeti's, bestaande uit acht klimmers waaronder Sofie Lenaerts, naar Nepal voor een expeditie naar de top van de Cholatse (6440m). Onder het motto 'Responsible Mountaineering & Travelling' werd ook een crowdfunding opgestart voor ons Dorje Ghyang waterproject. Na afloop van hun trekking brachten de Yeti's ook een bezoek aan het betrokken dorpje. Ondertussen werd al meer dan 7000 euro opgehaald. Om de gulle gevers te bedanken werden kleine attenties meegenomen vanuit Nepal. Ook zal Sofie Lenaerts voordrachten geven bij de bedrijven die grote bedragen doneerden. In de loop van de volgende maanden zal Sofie ook voordrachten geven elders in het land, dit ten voordele van Bikas en het Dorje Ghyang waterproject.

We houden je hiervan op de hoogte via onze website <https://bikas.org/> of via onze Facebook pagina Bikas België/ Belgique.

MANE VIGUR WATERPROJECT FASE 2

3 november 2023. Nog maar eens een aardbeving in Nepal. Nu in het westelijk deel van het land, ter hoogte van Jajarkot en Rukum. Meer dan 160 doden en ettelijke ingestorte huizen als resultaat.

Slechts 6 à 7 seconden heeft de natuur nodig om de wereld op zijn kop te zetten!...

In Kathmandu en omstreken was de beving ook voelbaar. Bij navraag ter plaatse blijkt ons lopend Mane Vigur Waterproject niet geleden te hebben onder het natuurgeweld. Wat echter ook niet wil zeggen dat de werkzaamheden al ver gevorderd zijn, integendeel.

Zoals eerder gemeld zijn de graafwerken na de moesson gestart. Op de bijgaande foto kan je trouwens zien hoe een toevallige Europese 'passant' een handje toesteeekt. Naar eigen zeggen, een letterlijk zware (onderschatte) klus. Meteen toch een voorzichtige start van fase 2.

Einde van de moesson betekent ook start van een nieuw seizoen. En we zijn in Nepal, dit gaat dus gepaard met de nodige feeste-

lijkheden. In de maanden oktober en november volgen immers de twee belangrijkste religieuze festivals elkaar op. Beide volgen de maankalender.

Dashain, ook wel Durga Puja genaamd, wordt gevierd van de nieuwe maan tot de volle maan gedurende 15 dagen in oktober. Het festival symboliseert de overwinning van het goede over het kwade, de godin Durga zegeviert over de demon Mahishasura. Het is een hindoeïstisch offerfeest doorspekt met religieuze gebruiken zoals puja's, gebeden en dierenoffers. Veel Nepalese hindoes geloven in de kracht van dierenoffers, vandaar de rituele slachting van buffels, geiten, varkens en kippen. Voor de kinderen worden grote schommels en reuzenraden opgericht. In deze tijd van het jaar wordt door jong en oud ook veel gevliegerd!

Kort na Dashain volgt het tweede belangrijkste festival, namelijk Tihar of Diwali, ook het 'Lichtfeest' genoemd. Volgens de Hindoe-kalender start dit feest tijdens de donkerste nacht van het jaar en het duurt vijf dagen. Dieren en goden worden vereerd en de huizen worden 's nachts verlicht met kaarsen en/of boterlampjes (tegenwoordig ook met elektrische lampjes). Nu beide festivals voorbij zijn, kan met man en macht verder gewerkt worden aan de verdere uitbouw van ons waterproject.

Bij het ter perse gaan van dit tijdschrift kwam via onze BIKAS-voorzitster Betty ter plaatse nog het volgende bericht binnen.

"Men is na de feesten aan de werken begonnen. Met de hand werd er een grote put gegraven. Dit is zwaar werk omdat er veel stenen in de bodem zitten. Nadat alles is plat gemaakt werd er een stenen bodem aangebracht. Cement en zand werden aangevoerd en staan in zakken klaar. Er komen drie watertanks."

Wij durven rekenen op jullie steun om deze nieuwe fase van het Mane Vigur Waterproject tot een goed einde te brengen.

Jullie bijdrage blijft welkom via BIKAS vzw, BE32 2200 7878 0002 met vermelding 'Jo Logghe Noodfonds'

Dhanyabad, dank De familie Logghe

DE SCHOLEN VAN HAKU

Begin december ging ik samen met Ngawa Tamang naar zijn geboortedorp Haku.

Met de publieke bus overbruggen we de 120 km tot Haku Besi in een acht uur durende rit waarvan anderhalf uur aan de lunch werd gespendeerd. Het traject er naartoe is merendeel in slechte staat. Slechts een derde van de weg is verhard.

Al hotsend en botsend reden we richting Rasuwa district terwijl uit de luidsprekers keiharde muziek galmde. Ondanks al het geschud en het oorverdovende lawaai dommelde ik geregeld in slaap en botste ik af en toe met mijn hoofd tegen het raam. Gevolg was dat ik met een kanjer van een buil op mijn hoofd uit de bus stapte.

Net voor het vallen van de avond bereikten we onze eindbestemming en begonnen we met de klim naar het dorpje **Haku Besi**. Uit het duister klonk plots: "namaste didi". Het was het schoolhoofd Karbo Tamang die ons stond op te wachten. We namen onze intrek in zijn huis en even later kwamen er mensen van zijn school binnen, ook Bishnu en Rishi, beiden medewerkers van CEPP, Centre for Educational Policies and Practices. Bishnu verblijft en werkt al bijna twee jaar in Haku. Het was en is een hele uitdaging voor haar. Even later werd een levende kip getoond en gekeurd en nog even later lag ze in de pot te sudderen

start om de volgende dagen de projecten van de vijf Haku dorpen te bezoeken.

Na een kop ochtendthee, een niet over te slaan Nepalees ritueel, bezochten we de school van Haku Besi. Deze heeft een kleuterklas en nog klassen van 1 tot klas 8. Met fierheid toonde het schoolhoofd Karbo zijn eenvoudige klasjes die zo goed mogelijk zijn ingericht.

De twee studenten, Ellen en Fleur van Sint-Lucas Gent, die vorige zomer hier twee weken stage liepen, hebben een wereld van verschil gemaakt. Er werden mooie muurschilderingen aangebracht zodat het geheel veel kleurrijker en kindvriendelijker oogt.

Ik zag de schoolbanken, de computertafels, de beamer en de schoolborden die we vanuit Bikas gegeven hadden. Alles wordt hier goed gebruikt.

Deze school, ondanks zijn minder goed gebouw en beperkte ruimte, staat aangeschreven als één van de beste van de regio. Dit is zeker de verdienste van Karbo. Hij is de drijfveer en zorgt ervoor dat zijn leerkrachten goed hun werk doen. Altijd op zoek naar vernieuwing en verbetering grijpt hij alle tips en kansen die hem vanuit andere CEPP aangeboden worden.

Ik ontmoette ook de moedergroep die heel enthousiast is over Bishnu en over hun school. Het is een hechte vrouwen-groep die geregeld bij elkaar komt. Ze gaan beurtelings één keer per week

voor een lekkere curry met dal bhat tarkari. Dit is het nationale gerecht van rijst, linzen en groenten. Rakshi, de plaatselijk gebrouwen alcohol, werd boven gehaald en de tongen kwamen los. Verhalen van vroeger maar ook van de school- en de dorpswerking van nu kwamen ter sprake. Het was een goede

naar school om de lessen van hun kinderen op de voet te volgen. Zij werken op een open en opbouwende manier samen met de school en versterken elkaar vanuit hun ervaring en kennis. De goede scholing en zorg voor hun kinderen staat centraal. Karbo is voor hen het beste schoolhoofd dat ze zich kunnen inbeelden. Hij leeft en vecht voor zijn school. Als er een leerling niet komt opdagen, geeft hij de ouders een telefoontje met de vraag waar het kind blijft.

Het aantal leerlingen ziet men in deze school nog steeds groeien. Zo komen er kinderen van de omliggende dorpjes naar Haku Besi omdat men er een hogere graad van klassen heeft. Ook zijn er leerlingen die Haku Besi boven een school kortbij verkiezen omdat deze beter aangeschreven staat. Als een school hier goed draait is er veel minder vlucht naar de steden. Wij kunnen dit alleen maar aanmoedigen.

Karbo wees mij op het tekort aan klaslokalen. Er zijn twee uitgeleefde klasjes, bestaande uit zinken platen, die hij zo graag zou vernieuwd zien. Dit moet voor hem niets speciaal zijn, gewoon eenvoudige maar degelijke klassen. Zijn school is nu heel sober. Het gebouw was een tijdelijke school van na de grote aardbeving van 2015 maar het is nog steeds zeer functioneel.

Voor Karbo maakt het niet uit dat zijn gebouw op zich niet zo goed en mooi is. Voor hem telt vooral de inhoud van het onderwijs en daar slaagt hij zeer goed in. Bij deze school hoort ook een internaat. Hierdoor kan hij kinderen opvangen die iets verder van school wonen maar ook jongeren die thuis

moeielijk opgevangen worden omdat de moeder er alleen voor staat. Tijdens de week blijven ze op internaat en in het weekend gaan ze naar huis. Doordat er een internaat bij hun school is, blijven er meer kinderen in hun eigen omgeving en ontvluchten ze de regio pas enkele jaren later om naar Dunche of Kathmandu te gaan, als ze verder gaan studeren.

Ik geef Karbo een dikke pluim voor zijn fantastisch werk. Hij heeft dan wel het slechtste schoolgebouw van de omliggende dorpen maar hij heeft wel veruit de beste schoolwerking van de regio.

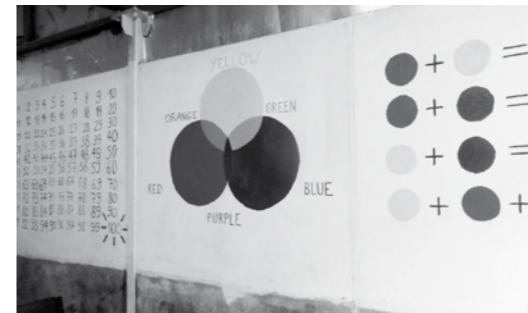
Bishnu, Ngawa en ik sjoeren onze rugzakken om en beginnen aan de steile en lange klim naar Thulo Haku. Uiteraard mogen we onderweg nog een paar keer stoppen bij bekenden van Ngawa die uit deze regio afkomstig is. We krijgen melk, een gekookt ei en zelfs een keer netelsoep aangeboden.

Het streefdoel om tegen 10 uur in **Thulo Haku** te zijn, werd met ruim twee en een half uur bijgesteld. Nepali time heet dat dan, die is zo flexibel als een elastiek.

In de namiddag wordt er een overleg met het schoolhoofd Dawa Norchung en zijn leerkrachten gepland. Hier loopt de vergadering veel moeizamer. Hoewel dat ik een aardig mondje Nepalees spreek, kan ik hier niet volgen. Er wordt door elkaar gesproken en ik begrijp er niets van.

Ik weet dat het schoolhoofd in het verleden moeielijk deed omdat men hem confronteerde met het feit dat zowel hij als sommige leerkrachten geregeld afwezig waren. Blijkbaar blijft dit een heikel onderwerp en vindt hij dat men zich daar niet mee moet bemoeien. De gedrevenheid van deze school is hier beduidend lager dan in Haku Besi. Ik zie het al aan de minder ordelijke klassen en meer vuiligheid die er rondslingerd. Als ik vraag of men verder met CEPP wil werken krijg ik een positief antwoord. Doch als we met CEPP verder gaan in deze school zal het schoolhoofd en zijn leerkrachten moeten bewijzen dat ze het waard zijn om hier tijd, energie en geld in te steken.

Anderzijds willen we kinderen en ouders niet aan hun lot overlaten. De moedergroep doet het hier vrij goed en reageert ook op de vele afwezigheden van de leerkrachten. Dat er vanuit de ouders wordt meegekeken en er gevraagd wordt naar beter onderwijs, wordt als bedreigend ervaren door de leerkrachten.

ONZE PROJECTEN

De groentetuintjes doen het goed in dit dorp. Men vraagt geregeld raad en het is Arjun Tamang, een jonge man van Sanu Haku, die als medewerker van CEPP hier veel bijdraagt. Hij is enorm gegroeid in zijn werk en is nu voltijds bezig met alles wat draait rond land- en tuinbouw.

Met enige ontgoocheling stappen Bishnu en ik verder naar het volgende dorp Nesing. Bishnu heeft zoveel energie in dit werk gestoken en dan is het vooral het schoolhoofd dat niet wil meewerken. Ik begrijp haar grote teleurstelling.

Rishi, die al vooruit gelopen was, voegde zich opnieuw bij ons. Hij hielp ons over de moeilijke stukken waar men een nieuw parcours aan het maken is. Met een grote machine tracht men de grote rotsblokken in stukken te boren om zo stilaan een weg te maken die het ene dorp met het andere zal verbinden.

Van zonsopgang tot zonsondergang hoort men de machine bezig. De mens haalt het met mondjesmaat van de natuur maar ik vrees dat bij de eerste harde regens de rollen terug omgedraaid zullen worden. Landverschuivingen kunnen stukken van de weg wegspelen en dan zal het spel van nemen en geven zich blijven herhalen.

In **Nesing** werden we met open armen ontvangen. Ik bezoek er het huis van Dawa Singi, een man met gouden handen. Hij was ook een van de eersten die van BIKAS een aardbevingsbestendig huisje kreeg na de aardbeving en nu zie ik dat hij zijn huis serieus heeft uitgebreid. Hij is ook één van de groene vrijwilligers van het dorp en zijn tuin ziet er fantastisch uit.

Ook in Nesing werkt de vrouwengroep zeer goed. Net toen we er vertrokken was men bezig de paden op te kuisen. Het vuil werd op-

geraapt, het onkruid werd uitgetrokken en het verharde pad werd zelfs geborsteld. Het lokale schooltje is hier maar klein en heeft slechts 18 leerlingen, hoofdzakelijk kleuters.

Met ons drieën gaan we 's ochtends op pad naar het volgende dorp, **Grey**. In de verte zagen we de witte toppen van de Langtang bergen en na een koude nacht waren we blij toen de eerste zonnestralen ons opwarmden.

We werden hartelijk verwelkomd door het schoolhoofd Saroj Tamang. Hij is een echte spring-in-'t-veld en uitermate gedreven om van zijn school een voorbeeldschool te maken. Hoewel hij naar een vergadering buiten zijn dorp moest, wilde hij ons eerst ontvangen en rondleiden. Met talrijke bloemenkransen, die door de schoolkinderen zelf waren gemaakt, werden we onthaald.

We maakten de dagopening van de school mee. Zowat 150 leerlingen in uniform stonden op de speelplaats in rijen van klein naar groot opgesteld. Eén van de oudere leerlingen stond vooraan en dirigeerde het ochtendgebeuren. Vandaag was het de 15-jarige Asim die de micro ter hand nam en het half uur durende programma zeer enthousiast leidde. Er waren turnoefeningen, een Nepalese dans, een speech van een leerling en uiteraard het Nepalese volkslied dat iedereen uit volle borst meezong.

Nadat het schoolhoofd mij had voorgesteld gingen de leerlingen rij per rij en op het ritme van stapmuziek naar hun klas. Je voelde in heel dit gebeuren een groot enthousiasme en samenhang. Ook hier waren de twee stagiairs van Sint-Lucas een paar weken aan het werk geweest en ook hier was men zo blij dat men hulp van buitenlandse studenten had gekregen. Het schoolhoofd wil niets anders dan bijleren, zei hij. Hij wil dat het de beste school van de regio wordt. Zijn aantal studenten blijft stijgen.

Daar waar kinderen van het grote dorp Grey vroeger weggetrokken, blijven ze nu zo lang mogelijk in deze school.

Een regel op school is dat de eerste helft van de week iedereen Engels spreekt, de andere dagen wordt er Nepalees gesproken. Zo tracht men het Engels te verbeteren en ik moet toegeven dat ik heel wat kinderen en leerkrachten goed Engels hoorde spreken.

Ook hier is het internaat een belangrijk onderdeel van de school. Het zorgt ervoor dat de kinderen in hun vertrouwde omgeving blijven. Ruim 100 kinderen blijven er tijdens de week slapen. Ze krijgen naast opvang ook veel studiebegeleiding. De ouders betalen een vergoeding voor het eten en de leerkrachten vangen om beurten de kinderen op. Een serieuze extra taak bovenop het toch al niet te onderschatten leerkrachtenwerk.

Hier ziet men ook veel betere schoolresultaten bij de leerlingen die op internaat verblijven. Er wordt extra aandacht besteed aan het vele huiswerk en het samen leven met leeftijdsgenootjes. Ik bezoek elke klas en het doet mij een plezier om te zien hoe hier een school goed draaiende wordt gehouden.

Via Nesing keren we terug naar **Pangling**, waar de tijdelijke verblijfplaats van de CEPP medewerkers is.

We krijgen nog bezoek van het schoolhoofd van Pangling. Hij heeft een voorstel om het gebouw, dat we zes jaar geleden met Bikas bouwden, te mogen gebruiken als internaat. Ook hier weer dezelfde vraag om kinderen tijdens de week te kunnen opvangen.

Weet dat de meeste vrouwen alleen voor de opvoeding van hun kinderen instaan daar de meeste mannen elders zijn om te werken en de kost te verdienen.

Veel tijd voor de kinderen is er niet en men gaat ze vlugger naar een school met internaat sturen dan naar een school zonder. Als een school een internaat heeft dan houdt men ze liever in die buurt zodat de kinderen in het weekend toch naar huis kunnen komen. Ook als er iets gebeurt zijn ze niet veraf. Als deze mogelijkheid niet aangeboden wordt, zullen de kinderen ver weg naar een internaat moeten gaan en enkel met de grote vakanties naar huis kunnen komen.

Dan is het tijd om afscheid te nemen van de Haku dorpen en keren we allen samen terug naar Kathmandu.

Ik ben blij dat ik de tijd heb genomen om elke school te bezoeken. Ik kon luisteren en spreken met de leerkrachten, leerlingen en de ouders. Ik hoorde hun verhalen, zag hen werken, zag de veranderingen en luisterde naar hun verwachtingen.

In elk dorp en in elke school zag ik een niet te stoppen groeiproces. Er was de hoop op nog meer vooruitgang en de vraag om te blijven samenwerken met Bikas.

Bij de ene gemeenschap gaat het wel vlotter dan bij de andere.

Mijn grote respect wil ik uiten aan Bishnu die hier reeds twee jaar onder vaak moeilijke omstandigheden werkte. Omwille van familiale redenen zal zij eind december stoppen met haar werk bij CEPP. Zij heeft een fundering gelegd die een sneeuwvalleffect teweegbracht. Ouders zijn bewuster geworden van het belang om hun kinderen naar school te sturen. Zij zijn naast de leerkrachten de stuwende kracht van de scholen geworden. Samen vormen ze de groeibodem voor een goede opvoeding voor hun kinderen. De sneeuwval is niet meer te stoppen, al botst hij soms wel eens ergens tegen.

Aan de brug over de Trisuli rivier hangen we een khata met onze namen op. Bishnu haar naam staat er in grote letters op en zal er nog lang wapperen in de wind. Samen met de boeddhistische gebeden zullen ze de wereld inwaaien... langs 'haar Haku dorpen' waar ze zoveel werk heeft verzet en waar men haar een warm hart toedraagt.

Wie de Haku scholen wil steunen,
kan dit doen op rekeningnummer van Bikas
BE32 2200 7878 0002 met de vermelding 'Haku'.

*Dhanyabad, bedankt.
Betty Moureaux, voorzitter Bikas*

Voor meer foto's en filmpjes kan je terecht op onze website:
<https://bikas.org/haku>

POKRASCHOOL IN BHADURE – KAVRE DISTRICT

In de Pokra school van Bhadure in het Kavre district vraagt men om te helpen om vier klassen bij te bouwen op hun bestaande schoolgebouw.

Toen ik de school vorig najaar bezocht, hoorde ik dat er een tekort aan klassen was. Leerlingen komen er in shiften naar school omdat de lokalen te klein zijn. Samen met Babu Lal, de lokale projectcoördinator en Guna, de ingenieur, bezocht ik de school waarvoor we enkele maanden geleden al een overeenkomst maakten. Er werd een overleg voorzien met Uper Tamang, het schoolhoofd, met Lal Kumar Pakhrin van de lokale regering en met verschillende leerkrachten die hun vrije dag hadden opgeofferd om dit overleg bij te wonen.

Het werd een vruchtbare vergadering en er werden concrete afspraken gemaakt.

Door het regenseizoen, de eindejaarsfeesten (Dashain en Tihar) en omdat iemand van de aannemers een trekking aan het gidsen was, waren de werken nog niet begonnen.

Er werd tijdens de vergadering beslist dat de werken op 11 december zouden starten. Eind november werden de eerste gelden overgeschreven zodat de aankopen van de materialen kunnen gebeuren.

Bikas, die dit project zal financieren, werkt hiervoor ook samen met de lokale regeringen en met de Franse vzw Saint Chamond

Espoir. Bikas zal 37,5 procent van de totale kosten dragen en zal ook mee toezien dat alles correct verloopt.

Guna, de ingenieur en Utpal Lama, de aannemer, zullen er samen met diens zoon Lama Saphal Tamang op toezien dat er degelijk materiaal wordt aangekocht en dat de werken goed uitgevoerd zullen worden.

Ieder van hen heeft al meegewerkt aan het nabijgelegen succesvolle Mane Vigur waterproject en zij staan nu klaar om ook dit project in goede banen te leiden.

Er werden contacten uitgewisseld zodat we telkens als er werken plaatsvinden foto's en informatie krijgen van wat er gebeurt. Met de sociale media is het tegenwoordig gemakkelijk om projecten op de voet te volgen en indien nodig meer informatie op te vragen of ergens bij te sturen.

Wij kijken uit naar de eerste foto's die gaan binnenkomen en duimen mee dat dit project goed zal verlopen zodat honderden leerlingen eindelijk voldoende plaats krijgen om les te volgen.

Wil jij dit schoolproject steunen dan kan dit door je bijdrage te storten op het rekeningnummer van Bikas BE32 2200 7878 0002 met de vermelding 'Pokra school'

*Alvast bedankt voor jullie steun,
Betty Moureaux, voorzitter Bikas*

Meer foto's en filmpjes vind je op <https://bikas.org/Bhadure>

Met een groep van Anders Reizen ondernamen we de Kopra Ridge trekking gelegen tussen de Annapurna en de Dhaulagiri. De laatste dag van deze prachtige trekking bracht ons tot Mallaj, het dorp waar we met Bikas een school bouwden en het Ezelspad aanlegden.

Dit voorjaar werd de school door Karel en Jose, projectcoördinatoren en voormalige bestuursleden, ingehuldigd. Natuurlijk konden we er niet zomaar langs lopen en bezochten we met onze groep de school.

Het is altijd een meerwaarde als mensen die een project sponsoren ook kunnen zien wat er effectief met het geld gebeurt is. Met opzet had ik maar kort voordien laten weten wanneer we kwamen en dat we hooguit een uurtje bleven. Het was schoolvakantie dus sowieso zouden er geen leerlingen en normaal gezien ook geen leerkrachten aanwezig zijn. Maar dat had hen niet tegengehouden om toch nog het een en ander te organiseren. Al had ik uitdrukkelijk gezegd dat er niets speciaal moest gedaan worden en dat we maar even zouden blijven... de toeters en bellen werden toch bovengehaald.

Op een kwartiertje stappen van de school stond Tek Bahadur ons op te wachten. Ik herkende hem al van ver aan zijn roze hemd. Omdat hij er alleen stond, had ik nog de hoop dat we de school in alle rust konden bezoeken. Samen marcheerden we verder maar toen er stilaan in de verte een kakofonie van geluiden alsmaar luider werd, wist ik dat men ons daar stond op te wachten.

We kregen bloemenkransen als verwelcoming en we stapten onder luid trompetgeschal en tromgeroffel samen de laatste honderd meter tot de school. Daar wachtten enkele leerlingen en leerkrachten ons op met natuurlijk nog een hoop bloemenkransen. De rode tika's lieten we aan ons voorbijgaan. Dan mochten we samen de school bekijken en werden ons één voor één de klassen getoond. We kregen eveneens de schoolbanken te zien en een korte demonstratie van de smartboards. Voorheen kon slechts een enkele leraar met een smartboard werken ondertussen zijn ook de anderen opgeleid en kunnen nu alle leerkrachten dit nieuwe instrument gebruiken.

Zowel Tek Bahadur als het schoolhoofd en de leerkrachten waren heel fier om alles te tonen en we kregen allen nog een kader met een bedankingsbrief mee. Het uurtje dat we er zouden blijven werden er twee maar gelukkig hadden we dit toch ingecalculerd.

Samen met enkele leerkrachten begonnen we aan de steile afdaling naar Beni en dat via het Ezelpad dat Bikas zowat tien jaar geleden realiseerde. Ook dit was en blijft een zeer waardevol project dat dagelijks door honderden mensen wordt gebruikt. Onderweg werd er nog veel nagepraat. De leerkracht Engels vond een goede gesprekspartner in iemand van de groep die

vroeger ook Engelse les had gegeven. Hij gaf aan dat hij een van de trouwste gebruikers is van het pad. Elke dag gaat hij van Beni via het Ezelpad naar de school en wandelt 's avonds weer terug naar huis.

Op een half uurtje tijd overbrugden we de 350 meter hoogteverschil en de meer dan 1660 trappen. Vroeger hebben enkele mensen het leven gelaten op deze steile kliffen maar nu is het dus een veilig pad geworden.

In Beni namen we afscheid van de leerkrachten maar de volgende ochtend stonden ze opnieuw aan ons hotel. Ook Tek Bahadur was er terug bij om ons nog eens te bedanken en uit te wuiven. Ook kregen we nog een verzoekbrief mee en uitte men de wens om in de toekomst met ons nog projecten te kunnen realiseren.

Met een warm gevoel lieten we Mallaj met zijn nieuwe school en met het veilige Ezelpad achter ons.

*Betty Moureaux
Voorzitter vzw Bikas*

VAN SCHOOL TOT SCHOOL

A, B, C EN ZOVEEL MEER

> Zo zag een schoolgebouwtje in Devihit eruit voordat het hersteld en vernieuwd werd. Zoek de zeven verschillen!

Samenwerken op afstand

Als het om vakdidactiek gaat, is er niet zoveel expertise in Nepal. Via Whatsapp werken we daarom samen met de veldwerkers van het Centre for Educational Policies and Practices: we wisselen ervaringen en ideeën uit.

Smarika: Deel je ideeën ook met mij. Ik zou er veel aan hebben.
Wij: Ik denk dat deze manier van communiceren interessant is voor ons allebei. Ik beweer niet dat ik het beter weet. Jouw werkelijkheid is niet mijn dagelijkse werkelijkheid... Maar inmiddels hebben we wel wat ervaring 'in het veld' opgebouwd. Ik denk dat het handig is als je duidelijk aangeeft wat je specifiek wilt bespreken.

Smarika: Ik wil het tekstboek en het leerplan met elkaar verbinden, wat hen zal helpen om hun cursus te begrijpen, hun creativiteit te vergroten zoals je zei en de klasomgeving vreugdevoller te maken.
Wij: Welk leerboek Smarika? Engels? Want ik kan geen Nepalees lezen.

Smarika: De leerboeken van alle vakken. Maar we kunnen met Engels beginnen.

Wij: Misschien kunnen we beginnen met Engels voor klas 1 en/of 2 en/of 3. Welk hoofdstuk hebben de scholen nu bereikt? Ik kan de tekstboeken ook op internet zien, met OLE Nepal

Smarika: We kunnen beginnen met het eerste leerjaar. De meeste leerkrachten zijn nog niet met het boek begonnen omdat ze dachten dat kinderen eerst het alfabet moesten kennen voordat ze met het boek konden beginnen.

15 september is de Dag van de Kinderen in Nepal. Smarika Limbu, educatief medewerker van CEPP, geeft in alle klassen van het eerste tot en met het vijfde leerjaar in Janjyoti School, Hakpara, Sindhuli District, een activiteit die de kinderen leuk vinden. In het tweede leerjaar leren de kinderen een draad in een naald stoppen, in het 3e leerjaar houden ze een lepelrace (dat zie je op de foto bovenaan dit artikel), in de 4e klas spelen ze een memoryspel en in de 5e klas leven ze zich uit in een muzikale stoelendans! De kinderen van het eerste leerjaar leggen kaartjes met de letters van het alfabet in de juiste volgorde.

Onze Nepalese partners zetten naast het verbeteren van de onderwijskwaliteit ook sterk in op het verbeteren en vergroenen van de schoolomgeving.

Wij: Ik adviseer altijd om niet eens met het boek te beginnen. Begin op een natuurlijke manier: zing een eenvoudig Engels liedje voor de kinderen zodat ze het leuk vinden om een andere taal te horen en geïnteresseerd raken. Herhaal hetzelfde liedje vaak en laat ze geleidelijk meezingen.

Ter verduidelijking: De Nepalese overheid zet sterk in op digitalisering. Zo is er een ondersteunend leerplatform dat OLE Nepal heet, wat staat voor Open Learning Exchange Nepal. De website biedt onder meer ondersteuning voor het vak Engels. Hier ziet u een voorbeeld voor de eerste Unit van het leerboek Engels voor het eerste leerjaar: <https://epath.olenepal.org/subjects.html?sub=english&lang=en&grade=1>.

De Nepalese overheid streeft ook meer en meer naar English-medium onderwijs, dwz naar het gebruik van het Engels als onderwijstaal. Dat is al vaak het geval voor privéscholen in de stad, maar onhaalbaar voor openbare scholen op het platteland, onder meer omdat slechts weinig leerkrachten het Engels (goed) beheersen. Alles in het Engels onderwijzen is voor hen onmogelijk. Zelfs het inoefenen van de letters vormt een probleem.

Wij maakten daarom een document dat heet 'Getting familiar with the alphabet' en een paar handvatten aanreikt. Wij onderzochten namelijk dat kinderen al van in de kleuterklas het alfabet leren lezen, dwz: de leraar duidt de letters op een poster in de juiste volgorde aan en benoemt elke letter waarop de kinderen die letter nazeggen. Toon je de kinderen echter een kaartje met bijvoorbeeld de letter p, dan moeten ze het hele alfabet op de poster letter voor letter benoemen eer ze de letter p kunnen zeggen. Soms kunnen kinderen van het 5e leerjaar hun naam niet in het Westers alfabet schrijven. Dat is ook niet zo makkelijk! Eén moeilijkheid is dat Engelse teksten in verschillende fonts kunnen geschreven worden en dat sommige letters er dan heel anders uitzien. Ons schrift kent ook kleine letters en hoofdletters en dat is in het Devanagari niet het geval. En het Engels heeft helemaal geen fonetische spelling! Eén klank kan door verschillende letters weergegeven worden, zoals in sea en see en één letter kan verschillend uitgesproken worden, zoals in cow, not, do en so.

Dit zijn een paar eenvoudige tips rond letters leren schrijven die makkelijk van de Vlaamse situatie naar de Nepalese situatie kunnen overgeheveld worden:

Loop een letter, bijvoorbeeld o of m (Laten we 'o' lopen - doe het samen) -- Kun je de letter in de lucht tekenen? (Laten we 'o' in de lucht tekenen) -- Kun je hem nog een keer in de lucht tekenen, maar dan kleiner? (Laten we hem kleiner maken) -- Kun je de letter op het schoolbord, op de speelplaats enz. tekenen met krijt? Teken hem eerst zo groot mogelijk en maak hem dan kleiner.

Zet een emmertje water op tafel. Vraag de leerlingen om letters te schrijven met water.

Verf letters met klei.

Maak letters met kiezels, met bladeren etc. (laten we 'o' op de grond schrijven, met krijt, met water, met klei, met stenen...)

Schrijf letters op kleine kaartjes

We kiezen voor kleine letters omdat die het meest voorkomen.

De volgende activiteit vinden we ook leuk om te delen: Lees het, maak het, schrijf het.

Geef de leerlingen een alfabet op kleine kaartjes, schud de letters door elkaar. Dezelfde letters staan op een alfabetposter. Vraag ze vervolgens om elke letter op de corresponderende letter op de poster te zetten.

Als leerkrachten / kinderen het alfabet kennen, laat ze het dan opzeggen of zingen!

Daarna kun je de leerlingen vragen om woorden te maken.

De leerkracht deelt woordkaartjes uit en leest de woorden voor.

De leerkracht vraagt de leerlingen

- een woord te lezen,
- het te maken met de letterkaartjes,
- het te schrijven.

Communiceren over vakinhouden via Whatsapp is een eenvoudige manier van werken, maar voor ons interessant en hopelijk motiverend voor onze Nepalese partners. Wilt u hen ook aanmoedigen en ondersteunen? Uw bijdrage is welkom op het rekeningnummer van Bikas vzw, graag met Van School tot School als vermelding.

Smarika: We hebben een knutselwerkje gemaakt in klas 3 en de kinderen laten werken in de moestuin. De leerkracht gaf les over 'Mijn school', waarbij ze door middel van deze activiteiten leerden hun klaslokaal te versieren met hun knutselwerkjes en te zorgen voor de moestuin.

Paul Beké, Carine Verleye en Smarika Limbu.

Smarika maakte ook alle foto's.

Het document 'How to get familiar with the alphabet' en meer foto's en filmpjes vindt u op de Bikas website: https://bikas.org/Van_School_Tot_School

SAMENWERKING TUSSEN BIKAS, ARTEVELDEHOGESCHOOL EN DE NEPALESE PARTNERSCHOLEN

Synergie tussen scholenbouw en lerarenstages in Nepal met het Hefboomproject 'Kansen voor elk kind'

Situering

Dit is deel 1 van een artikelenreeks over de kracht van de samenwerking tussen Bikas en de Arteveldehogeschool, en het bundelen van hun krachten voor Nepal. In elk van de volgende Bikas tijdschriften van 2024 wordt een van de projecten belicht. We starten met het project over leerstoornissen in Nepal.

Aanpak en voorbereiding

Elk jaar sinds 2007 biedt de afstudeerstage van de lerarenopleiding van de Arteveldehogeschool aan zorgvuldig geselecteerde studenten een buitengewone kans: vier maanden stage doen in vaste partnerscholen in Nepal. Dankzij een verblijf in gastgezinnen is de stage, naast een boeiende leerervaring, ook een uitgelezen mogelijkheid om de Nepalese cultuur van binnenuit te beleven.

Voordat ze aan hun avontuur beginnen, krijgen de studenten een intensieve voorbereiding. In de hogeschool worden ze ondergedompeld in vier sessies over de Nepalese cultuur, religie, het onderwijssysteem en het belang van diversiteitsbewuste communicatie. We hebben door de jaren heen dit programma grondig uitgewerkt, en gemerkt hoe belangrijk de voorbereiding is om te zorgen dat de stage voor alle betrokkenen een meerwaarde biedt.

De stage gaat dieper dan enkel de praktische ervaring en het lesgeven. De studenten koppelen via hun bachelorproef ook praktijkgericht onderzoek aan hun stage. Het onderwerp ervan is gebaseerd op voorstellen ontwikkeld door hun stagebegeleiders in samenwerking met de Nepalese onderwijspartners. De voorstellen spelen in op de lokale behoeften en uitdagingen. Tijdens hun stage testen de studenten de bevindingen van hun onderzoek uit, werken samen met Nepalese leerkrachten en passen hun materiaal aan op basis van verkregen feedback. Dit zorgt ervoor dat hun werk niet alleen academisch relevant is, maar ook echt bijdraagt aan de Nepalese onderwijscontext.

Na hun terugkeer in België zetten de studenten hun leerervaring voort. Ze nemen deel aan een natraject waarin ze hun ervaringen delen met studenten die elders stage hebben gelopen en ze geven advies aan nieuwe kandidaten. Hun onderzoeksresultaten en ervaringen presenteren ze vervolgens aan een jury en aan het brede publiek, waarmee ze hun reis als leerkracht in opleiding op een betekenisvolle manier afronden.

Voor het afgewerkte materiaal dat ontwikkeld wordt en dat in de volgende schooljaren verder zal gebruikt en verspreid worden, dient de stageverantwoordelijke van de Arteveldehogeschool, Lut De Jaegher, een voorstel in bij Bikas. Zij zorgen na overleg en goedkeuring voor de financiering vanuit het budget dat door de hogeschool in de loop van de voorbije jaren werd ingezameld op een rekening van Bikas.

Hefboomproject 1 'Kansen voor elk kind': Leerstoornissen in Nepal

In het academiejaar 2022-2023 hebben Kato Leten, Lise Lepla en Eline Wauters hun afstudeerstage en bachelorproef gericht op het verhogen van het bewustzijn over leerstoornissen of neurodevelopmental disorders (NDD's), met focus op dyslexie, dyscalculie en autisme spectrum stoornis. Ze hebben hiermee een nieuwe dimensie toegevoegd aan het Nepalese onderwijs.

Via gestructureerde interviews met leerkrachten, directies en onderwijsorganisaties hebben ze de kennis van Nepalese leerkrachten over aandoeningen zoals dyslexie, dyscalculie en autisme spectrumstoornis in kaart gebracht. Met deze bevindingen hebben ze, na het uittesten en herwerken op basis van feedback op de prototypes, workshops ontwikkeld die zijn afgestemd op de unieke context van Nepal en waardevolle materialen gecreëerd die lokale leerkrachten in staat stellen om zelfstandig verandering teweeg te brengen.

ONZE PROJECTEN

De onderzoeksresultaten van de studenten onthullen belangrijke inzichten. Ze belichten het opvallende gebrek aan kennis over NDD's bij Nepalese leerkrachten en de cruciale behoefte aan educatieve programma's voor bewustwording. In sommige gevallen kennen de leerkrachten de terminologie wel, maar enkel in theorie. Minder goede leerresultaten worden eerder gekoppeld aan intelligentie en werklust dan aan een leerstoornis. Leerkrachten hebben ook vaak het idee dat een leerstoornis kan genezen en dus in feite een aandoening is. Verder bekijken de studenten ook het onderwijsbeleid over NDD's. Ze stellen vast dat er vanuit de Nepalese regering noodzaak is aan nog meer inspanningen om kinderen met speciale leerbehoeften te ondersteunen en aan verdere stappen naar inclusief onderwijs.

Voor het verhogen van de bewustwording en kennis ontwikkelden de studenten workshops, die ze na een eerste testfase hebben verfijnd op basis van de feedback. De tweede versie is in verschillende Nepalese scholen met elk hun aparte contexten getest bij in totaal meer dan 100 leerkrachten, in scholen in de stad zowel als in rurale gebieden. De studenten stellen gelijklopende zaken vast in beide contexten. Het is belangrijk dat de leerkrachten eerst een praktische training krijgen, met voorbeelden die hen zelf de gevolgen van een leerstoornis laten ervaren. De studenten werken hiervoor een methode uit die de leerkrachten zelf confronteert met wat een leerling met een leerstoornis ondergaat indien hiermee geen rekening gehouden wordt. Verder stellen de studenten ook vast dat voldoende tijd en herhaling van de inhoud een belangrijke factor zijn om alle leerkrachten volledig in het verhaal mee te krijgen. De workshops worden ook best verschillende keren gespreid over het schooljaar heen gegeven, waarbij de inhoud herhaald en verder uitgediept worden.

Ondanks taalbarrières, blijkt uit de anonieme bevraging aan het einde van de workshops dat er een hoge tevredenheid en betrokkenheid is onder de deelnemers. De resultaten tonen een sterke behoefte aan verdere educatieve initiatieven en ondersteuning in de omgang met leerlingen met leer- en gedragsstoornissen.

In samenwerking met lokale besturen hebben de studenten, leerkrachten en coördinatoren getraind om de workshops zelf voort te zetten en het ontwikkelde materiaal verder te verspreiden. Hiervoor kan ook beroep gedaan worden op de middelen die door de Arteveldehogeschool in samenwerking met Bikas ingezameld zijn in de voorbije jaren, en die op basis van een goedgekeurd projectvoorstel ter beschikking worden gesteld. Studenten die in opvolgende academiejaren hun stage doen in Nepal, zullen mee de resultaten blijven opvolgen.

In de laatste maand van de stage brengt de stagebegeleider Lut De Jaegher een bezoek aan alle stageprojecten, en organiseert ze een lerarencongres voor leerkrachten en directies van stage- en partnerscholen. Het onderwerp is telkens gerelateerd aan een didactisch onderwerp op vraag van de leerkrachten. Dit keer is digitale geletterdheid aan bod gekomen. In de namiddag geven de stagestudenten workshops aan de leerkrachten in kleine groepen.

Het project benadrukt niet alleen het belang van internationale samenwerking in het onderwijs, maar zet ook de toon voor toekomstige educatieve initiatieven in Nepal, als een krachtige samenwerking van Bikas en de lerarenopleidingen van bv. de Arteveldehogeschool. Het werk van Kato, Lise en Eline heeft een blijvende impact op de manier waarop NDD's worden benaderd in het Nepalese onderwijslandschap en zal de komende jaren verder worden uitgebouwd.

Hun inspanningen versterken de educatieve banden tussen Vlaanderen en Nepal, vanuit een duurzame samenwerking tussen Bikas, Arteveldehogeschool en hun Nepalese partners.

Wil je graag de bachelorproef zelf door nemen of heb je vragen in verband met dit onderwerp of voorstellen om het materiaal te gebruiken in scholen in Nepal? Mail hiervoor naar lut.dejaegher@arteveldehs.be.

In een volgend nummer van Bikas ver nemen jullie meer over de andere stages en onderzoeksprojecten: het STEM project en het project rond digitale geletterdheid en AI.

Lut De Jaegher, Arteveldehogeschool

DHANYABAD

DHANYABAD

'VAN SCHOOL TOT SCHOOL'

Voorbije acties:

• **In de week van 5 oktober**, Internationale Dag van de Leerkracht, gaf SVI Gijzegem aandacht aan het recht op kwaliteitsvol onderwijs voor alle kinderen. De actie Saved by the Bell bracht 545,70 euro op voor het project Van School tot School. Dankjewel aan alle collega's en leerlingen!

• **Op 14 oktober** verkochten we zelf gemaakt babyspeelgoed en kerstversieringen ten voordele van 'Van School tot School' op de oud-leerlingendag in SVI Gijzegem, met een opbrengst van 316 euro, waarvoor beste dank aan collega's en oud-leerlingen!

• **Op 2 december** namen we deel aan de Fair Trade Beurs georganiseerd door de Oxfam Wereldwinkel van Lievegem. We verkochten er kerstversieringen en speelgoed voor 50 euro en konden heel wat mensen sensibiliseren rond de onderwijsproblematiek in de dorpscholen in Nepal.

GIFTEN

FISCALE ATTESTEN

Voor het totaal van uw giften, overgeschreven naar Bikas in 2023, zal u een fiscaal attest ontvangen in het eerste kwartaal van 2024.

Het attest ontvang je in de maand maart na het jaar van de gift om het dan bij de belastingaangifte te voegen. Dit geldt voor giften vanaf 40 euro op jaarbasis. Het belastingvoordeel bedraagt 45 procent, onafhankelijk van het inkomen.

Bijdragen kunnen gestort worden op het rekeningnummer van Bikas BE32 2200 7878 0002 met eventueel de naam van het project dat je wenst te steunen.

REDACTIE

De redactie van het BIKAS tijdschrift is in handen van Irene Van Driessche, lid van Bikas. Je kan haar mailen en info toesturen op haar e-mailadres irene@bikas.be. Alle info over acties ten voordele van Bikas en Nepal zijn welkom. Ook reiservaringen en -tips, interessante weetjes...

BIKAS KOMT NAAR JE TOE

Wie geïnteresseerd is in een voorstelling van onze projecten of wie eens graag een trekking in Nepal wil gepresenteerd zien, we komen graag bij jullie langs. Verenigingen, scholen, groepen... Geef maar een seintje op info@bikas.be .

TREKKING & EXPEDITIONS
+45 YEARS OF EXPERIENCE

NEPAL - TIBET - BHUTAN - SIKKIM
ROUND TRIP · RAFTING · SAFARI · HOTEL RESERVATION · AIRPLANE BOOKINGS

asian-trekking.com
P.O. Box 3022 Thamel, Kathmandu, Nepal / Phone: 00977 (1) 4425248
Fax: 00977 (1) 4411878 / E-mail: contact@asian-trekking.com
Contact address and information: Astridlaan 39, 8310 Assebroek
Email: astrek@scarlet.be / Tel: 0472 32 65 87

WANDELREIZEN SPECIALIST IN NEPAL

ANDERS REIZEN

• in groep
• individueel

ANDERSREIZEN.BE/NEPAL

ReisMarkt
VAN DE REIZIGER > VOOR DE REIZIGER

25 februari 2024
10 u - 18 u Stadshallen Brugge
Info & tickets via reismarkt-brugge.be

> Ervaringsuitwisseling > Lezingen > Beeldreportages > Wereldcafé > + 200 informatien

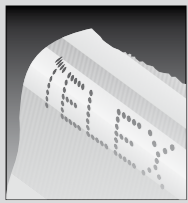
Vlaanderen verbeelding werkt
JOKER www.joker.be
BKU CGE

Een andere kijk op NEPAL

Uw steun is welkom!

BE32 2200 7878 0002
fiscaal attest vanaf 40€

BIKAS
www.bikas.be

● AANTAL ALLEENSTAANDE VROUWEN NEEMT STERK TOE IN NEPAL

Het aantal alleenstaande vrouwen na het huwelijk steeg van 1,5 procent in 2011 naar 7,3 procent in 2021, zo blijkt uit een rapport van de 12e Nationale Telling van het Nepalese Nationaal Bureau voor de Statistiek. Uit het onderzoek blijkt dat bijna 1,2 miljoen Nepalese vrouwen in tien jaar tijd zijn gescheiden of weduwe zijn geworden. Het percentage alleenstaande mannen steeg ook, maar niet in dezelfde mate als bij de vrouwen. Volgens het rapport steeg het percentage alleenstaande mannen van 0,5 procent in 2011 naar 1,5 procent in 2021. Experts zeggen dat er diverse redenen zijn voor de stijging van het aantal echtscheidingen en alleenstaande vrouwen, maar dat een hogere levensverwachting en betere scholing, bewustwording en onafhankelijkheid belangrijke factoren zijn. Vrouwen werken buitenshuis, gaan naar het buitenland en verdienen beter, wat een belangrijke rol speelt in hun emancipatie. "In vergelijking met hun mannelijke tegenhangers is het voor alleenstaande vrouwen niet gemakkelijk om te hertrouwen", zegt Yogendra Bahadur Gurung, professor en hoofd van de afdeling Bevolkingsstudies aan de Tribhuvan Universiteit. "Onze samenleving accepteert het tweede huwelijk van vrouwen nog steeds niet gemakkelijk. Vrouwen willen ook niet meteen na de scheiding trouwen, omdat ze de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen op zich moeten nemen."

● CHHAUPADI MAAKT ONDANKS VERBOD NOG STEEDS SLACHTOFFERS

In sommige delen van Nepal leeft nog altijd de traditie dat menstruerende meisjes en vrouwen hun dagen van ongesteldheid moeten doorbrengen in een 'menstruatiehut'. Hoewel deze traditie bij wet verboden is sinds 2005 vallen er nog steeds slachtoffers. In augustus werd een 16-jarig meisje door een slang gebeten terwijl ze gedwongen sliep in een afgezonderde hut. Ze overleefde de aanval niet. Ze is het eerste dodelijke slachtoffer sinds 2019. Radha Paudel, de oprichter van Global South Coalition for Dignified Menstruation, is de mening toegedaan dat de Nepalese overheid meer moet doen dan gratis maandverbanden uitdelen aan schoolmeisjes. De wet die het verbannen van vrouwen tijdens hun menstruatie strafbaar stelt, moet effectief worden toegepast

● CONJUNCTIVITIS

Conjunctivitis, ook bekend als bindvliesontsteking of rode ogen, verspreidt zich snel over Nepal en India. Conjunctivitis is een ontsteking van het dunne en transparante weefsel aan de binnenkant van het ooglid dat het oog beschermt. Conjunctivitis is zeer besmettelijk. De symptomen zijn onder andere rode en gezwollen ogen. De belangrijkste manier van overdracht is via direct lichamelijk contact. Als een persoon met bindvliesontsteking zijn oog aanraakt met zijn hand en vervolgens een andere persoon de hand schudt met de besmette hand, dan kan dat de aandoening verspreiden. Het risico op infectie is hoger in drukke gebieden. De aandoening verspreidt zich ook door het delen van handdoeken met een besmet persoon, slechte hygiënische praktijken en het onvoldoende schoonmaken van de ogen. Het treft over het algemeen meer kinderen dan volwassenen en ook mensen met een lage immuniteit, omdat zij het meest kwetsbaar zijn. De meeste mensen die er last van hebben, herstellen binnen een week zonder ingrijpen. Conjunctivitis is geen ernstige ziekte, maar als het niet behandeld wordt, kan het tot verdere infecties leiden die het oog blijvend kunnen beschadigen. Artsen schrijven meestal antibiotica voor onder de vorm van oogdruppels of oogzalf.

● IN NEPAL KUNNEN LHBITQ-ers EINDELIJK TROUWEN... MAAR TOCH IS ER NOG EEN LANGE WEG TE GAAN

Het ministerie van Binnenlandse Zaken heeft eind november wijzigingen aangebracht in het huwelijksproces waardoor lokale overheidsinstanties het lhbitq-huwelijk nu wel kunnen registreren. Sunil Pant, kopstuk van de lhbitq beweging is tevreden. Naar schatting 200 koppels willen volgende zomer hun huwelijk laten voltrekken. Het Nepalese hooggerechtshof gaf vijftien jaar geleden de overheid al de opdracht om het homohuwelijk door te voeren Maar de onderhandelingen in de diverse kabinetten draaiden steeds op niets uit. Ondertussen trouwden hindoe-priesters informeel lhbitq-koppels maar die huwelijken werden niet door de overheid erkend. En die erkenning is belangrijk om bijvoorbeeld een huis te kopen, een gezamenlijke rekening te openen of een erfenis te regelen. Ook ouderschapsrechten zijn beter geregeld. Nepal is de afgelopen jaren soepeler geworden, zo kunnen sinds 2015 mensen ook kiezen voor een derde geslacht in het paspoort en mag er geen sprake meer zijn van discriminatie op grond van seksuele geaardheid." Maar toch zit het patriarchaat nog diep verankerd in hun ideeën hoe de wereld eruit moet zien. Ze zijn er dus niet actief vóór", aldus Pant. Toch kan de uitspraak historisch genoemd worden want Nepal is, na Taiwan, het tweede land in Azië waar lhbit'ers elkaar het ja-woord kunnen geven.

● INTERNATIONALE LUCHTHAVENS ZONDER VLIEGTUIGEN

De vete tussen India en China wordt ook uitgespeeld op luchtvaartniveau. De luchthaven van Lumbini werd in 2022 ingehuldigd maar zag tot hiertoe nog maar weinig toeristen aankomen. Gebrek aan promotie en de weigering van Delhi om grote passagiersvliegtuigen door het luchtruim naar het westen te laten vliegen, speelt zeker een rol. Vliegtuigen kunnen niet over India vliegen om de luchthaven Gautam Buddha te bereiken. Sommigen in Nepal geloven ook dat het feit dat deze luchthaven gebouwd werd door de Chinese maatschappij Northwest Aviation Airport iets met de zaak zou kunnen te maken hebben. Komt er ook nog bij dat de luchthaven zowat op de grens met Nepal en India ligt, daar waar de twee Aziatische reuzen (China en India) in december vorig jaar slaags raakten in een grensgeschil. Hetzelfde probleem doet zich voor in Pokhara, waar de in januari geopende luchthaven geen internationale vluchten kan verwelkomen. Ondertussen blijft Nepal in dialoog met Indiase functionarissen en diplomaten en wordt er hoopvol uitgekeken naar een oplossing.

● JONGE NEPALEZEN VECHTEN IN RUSSISCH LEGER

Nepal, met zijn monumentale bergen en zijn rijk kunstpatrimonium, is een paradijs voor toeristen. Maar vooral voor de jonge Nepalezen biedt het land weinig toekomstperspectief, één op de vijf van hen heeft geen werk. Veel jongeren verlaten hun land op zoek naar werk in het buitenland. Sinds kort is daar een nieuwe bestemming bijgekomen: het Russische leger, dat overal soldaten ronselt. Ze worden verleid met valse beloften en veel geld. Driehonderdduizend roepie en de belofte dat zij en ook hun familieleden Russische staatsburgers kunnen worden én de belofte niet naar het front te moeten, overtuigt veel jonge mannen. Honderden Nepalezen vechten momenteel in het Russische leger tegen Oekraïne en betrouwen hun beslissing.

● MISS NEPAL

was een opvallende verschijning tijdens de Miss Universe verkiezing in El Salvador tijdens het weekend van 18 november. Als eerste plus-size candidate in de geschiedenis van dit evenement, maakte de elegante, stijlvolle en zelfverzekerde Jane Dipika Garrett een diepe indruk op de aanwezigen maar ook op de jury. De verpleegster uit Kathmandu eindigde namelijk in de top 20.

● VN-BAAS OP HET DAK VAN DE WERELD

trekt aan de alarmbel. Guterres deed een oproep om snel het gebruik van fossiele brandstoffen af te bouwen nu blijkt dat sneeuw en ijs in de zuidelijke Himalaya sneller smelten dan gemiddeld. De VN-topman was eind oktober op bezoek in Solukhumbu tegen de grens met China, de regio waar zich ook het basiskamp van de Everest bevindt. In een videoboodschap vertelt Guterres dat de gletsjers zich aan het terugtrekken zijn maar dat wij dat niet mogen doen. Hij wil daarom het einde van het fossiele-brandstoffentijdperk. "Onze gletsjers krimpen, waarom kan onze uitstoot niet krimpen?"

● VOLLEDIG TikTok VERBOD IN NEPAL

Na India en Pakistan wordt nu ook in Nepal TikTok volledig verboden. Volgens de Nepalese premier Pushpa Kamal Dahal wordt het besluit door alle politieke partijen gedragen, dus ook door de oppositie, "om het verhinderen van disharmonie, wanorde en chaos in onze samenleving te beheersen". Toch is niet iedereen het er mee eens. Volgens Gagan Thapa, de leider van de Nepalese Congrespartij die deel uitmaakt van de regerende coalitie, is het afsluiten van sociale media niet de juiste manier om cybercriminaliteit te verhinderen. België verbood eerder dit jaar de app op overheidsapparaten.

● WORDT BEKLIMMING VAN DE MOUNT EVEREST DUURDER?

Als het van de Nepalese regering afhangt wel. De overheid overweegt om vanaf 2025 de beklimming van de hoogste berg ter wereld duurder te maken voor buitenlanders. Een vergunning zou dan 15 000 dollar (13 800 euro) kosten in plaats van 11 000 dollar (10 000 euro) nu. De Mount Everest ligt op de grens tussen Nepal en China, maar in China zijn de klimvergunningen een pak hoger dan in Nepal. De prijzen werden in 2015 voor het laatst aangepast. Maar een heuse expeditie kost meer dan een vergunning alleen. De uitrusting, de accommodatie en de sherpa's doen het kostenplaatje stijgen tot enkele tienduizenden euro's.

TIJDSCHRIFT

Voor een gift van 15 euro per jaar ontvang je ons trimestriel tijdschrift (zwart-wit) per post en/ of online in kleur. Vanaf een gift van 40 euro ontvang je een fiscaal attest. Je kan ons steunen op het nummer BE32 2200 7878 0002 op naam van Bikas vzw.

HET BIKAS TIJDSCHRIFT IN KLEUR???

Dat kan als je over een e-adres beschikt. Stuur jouw e-mail door naar info@bikas.be, met de vermelding 'Bikas tijdschrift digitaal'. Uiteraard kan je ook de papieren Bikas blijven ontvangen, vermeld dan 'Bikas tijdschrift digitaal EN per post'.

HTTPS://WWW.BIKAS.ORG/

Onze webmaster Omer D'Hondt is ondertussen volop bezig om onze website volledig drielijg gebruiksklaar te maken. Heb je suggesties? Mail ze dan door naar omer@bikas.be.

BIKAS ON LINE

Buiten onze website - www.bikas.org - zijn we ook te vinden op Facebook, zoek naar Bikas België-Belgique ... en wordt vriend van Bikas!

Onze kerst- en nieuwjaarswensen zijn dan wel niet digitaal
maar ze zijn wel debestewensen@jullieallemaal.

DHANYABAD... BEDANKT!

Sinds 20 juli van dit jaar ontving Bikas volgende giften van steunacties, vzw's, overheden en firma's:

Voor het Dorje Ghyang waterproject via de crowdfunding van Sofie Lenaerts:

- 50 euro van Dr. D. Raymakers BV uit Linkhout
- 50 euro van Dr. Sam Hendrix BV uit Stevoort
- 50 euro van Dr. Wim Maurissen BV uit Zutendaal
- 100 euro van Huisartsenpraktijk Holvoet uit Hamme
- 150 euro van Sint-Trudo Ziekenhuis Sint-Truiden
- 200 euro van Dokters Vanrusselt en Meurice BV uit Sint-Truiden
- 1000 euro van Dr. Benoit Masereel BVBA uit Engelmanshoven.
- 1000 euro van Jessa Ziekenhuis vzw uit Hasselt

Uit Nederland via 'Steunactie-26099' ontving Bikas 2 871,95 euro (zonder projectvermelding)

Voor de scholen van Haku ontvingen we:

- 15 euro van de firma M.G.D.A. van Aalst, uit Nederland
- 5 000 euro van de firma Vandersanden NV uit Bilzen

Wil je ook de naam van jouw bedrijf, jouw school, jouw vereniging... eens zien verschijnen in deze lijst?

Het antwoord is heel eenvoudig:: dat kan! Is er een project dat je nauw aan het hart ligt, wil je dat steunen met wat extra centjes? Dat kan door bijvoorbeeld een spaghettiavond te organiseren ten voordele van je project, of een kiennamiddag, een voordracht of een wandeling...

Wie geïnteresseerd is in een voorstelling van onze projecten of wie eens graag een trekking in Nepal wil gepresenteerd zien, we komen graag bij jullie langs. Verenigingen, scholen, groepen... Geef maar een seintje op info@bikas.be.

BIKAS

FOCUS OP NEPAL

colofon

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING IN NEPAL

'BIKAS' ASSOCIATION VZW

Vol.34 n°4 – oktober / november / december 2023 – Afgiftekantoor: GENT-X Erkenning : P206908

Steun: min. 15 Euro op rekening **BE32 2200 7878 0002** op naam van Bikas Association vzw. (fiscaal attest voor giften vanaf 40 Euro vanaf 2022)
Verantwoordelijke uitgever: Irene Van Driessche, Bresserdijk 9, 2400 Mol, irene@bikas.be – **Secretariaat:** Dirk Logghe, Oud-Kerkhoflaan 48 in 2650 Edegem, België (alle briefwisseling op dit adres) – tel. 03 289 49 34 – dirk@bikas.be – www.bikas.be – Ondernemingsnummer 476 058 875 – Ook een Franstalige Bikas is verkrijgbaar, vraag informatie op het secretariaat – Opmaak: info@bijdruk.be / druk: www.gazelle.be

'Bikas' is het Nepalese woord voor 'ontwikkeling'